

Додаток
до рішення обласної ради
від 07.03.2018 № 938
*(із змінами, внесеними згідно з
рішенням обласної ради
від 27.07.2018 № 1127,
25.10.2018 № 1234
18.12.2018 № 1299
18.12.2019 № 1733)*

**ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ ЖИТОМИРСЬКОЇ
ОБЛАСТІ НА 2016-2020 РОКИ**

ЗМІСТ		Стор.
1.	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ	4
2.	ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКОЇ СПРЯМОВАНА ПРОГРАМА АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ ШЛЯХОМ РОЗРОБКИ І ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	5
2.1.	РОСЛИННИЦТВО	5
2.1.1	Використання земель	5
2.1.2	Хімічна меліорація	5
2.1.3.	Насінництво	6
2.1.4	Зернове господарство	7
2.1.5	Гречка	9
2.1.6	Буряківництво	10
2.1.7.	Соя	10
2.1.8	Льон-довгунець	11
2.1.9	Льон олійний	12
2.1.10	Хміль	13
2.1.11	Картопля	14
2.1.12	Овочі	15
2.1.13	Кормовиробництво	16
2.1.14	Садівництво	17
2.2	ТВАРИННИЦТВО	18
2.2.1	Молочне та молочно-м'ясне скотарство	18
2.2.2	М'ясне скотарство	19
2.2.3	Свинарство	20
2.2.4	Птахівництво	20
2.2.5	Рибництво	21
2.2.6	Бджільництво	21
2.3	Органічне виробництво	22
2.4	ХАРЧОВА І ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ (РОЗВИТОК ОСНОВНИХ ГАЛУЗЕЙ)	22
2.4.1	Зернопереробна галузь	23
2.4.2	Цукрова галузь	24
2.4.3	Молокопереробна галузь	25

2.4.4	М'ясопереробна галузь	26
2.5	ІНФРАСТРУКТУРА	26
2.5.1	Фермерські господарства	26
2.5.2	Особисті селянські господарства	28
2.5.3	Дорадництво	29
2.5.4	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	30
2.5.5	Соціальний розвиток села	31
	Кредитування індивідуального житлового будівництва на селі за державною програмою «Власний дім»	
3	ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ПРОГРАМИ	32
4	ШЛЯХИ І ЗАСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ, ОБСЯГ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, СТРОКИ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	33
4.1	Строки та етапи виконання Програми	34
5	ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ (НАПРЯМІВ) І ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ	34
6	КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	34
Дод.2	Ресурсне забезпечення Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки	36
Дод.2.1	Показники продукту Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки	37
Дод.3	Напрями діяльності та заходи Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки	43
Дод 4	Графік черговості проведення сортооновлення та сортозаміни картоплі в домогосподарствах населення	58

І. Загальна характеристика Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки (далі Програма)

1.	Ініціатор розроблення Програми	Обласна державна адміністрація
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Розпорядження голови обласної державної адміністрації від 24.11.2015 року №395
3.	Розробник Програми	Структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу, Інститут сільського господарства «Полісся» НААН України, Житомирський національний агроекологічний університет
4.	Відповідальний виконавець Програми	Структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу, Комунальне підприємство «Обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі» Житомирської обласної ради (далі – Фонд підтримки), в частині фінансової підтримки на розвиток агропромислового комплексу на зворотній основі, Головне управління Держпродспоживслужби у Житомирській області (за згодою), сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (за згодою). <i>(пункт 4 розділу I доповнено на підставі рішення №1127 від 27.07.2018)</i>
5.	Учасники Програми	Структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу, районні державні адміністрації, департамент фінансів Житомирської обласної державної адміністрації, Житомирська філія ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», сільськогосподарські підприємства, комунальне підприємство «Обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі» Житомирської обласної ради, головне управління статистики у Житомирській області, управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю.

6.	Термін реалізації Програми	2016-2020 роки
7.	Перелік джерел фінансування, які використовуються при виконанні Програми	Кошти державного бюджету, кошти обласного бюджету, зовнішні та внутрішні інвестиції
8.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми (із змінами, внесеними згідно із рішенням від 25.10.2018 № 1234, 18.12.2018 № 1299 18.12.2019 № 1733)	3630,196 млн. грн.
8.1.	Кошти державного бюджету	528,8 млн. грн.
8.2.	Кошти обласного бюджету (із змінами, внесеними згідно із рішенням від 25.10.2018 № 1234, 18.12.2018 № 1299 18.12.2019 № 1733)	39,596 млн. грн.
8.3.	Небюджетні джерела фінансування (із змінами, внесеними згідно із рішенням від 18.12.2018 № 1299 18.12.2019 № 1733)	3061,8 млн. грн.

2. Визначення проблеми, на ров'язання якої спрямована Програма, аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання шляхом розробки і виконання Програми

2.1. Рослинницька галузь

2.1.1 Використання земель

В аграрному секторі вирощування культур переважно підпорядковано кон'юнктурі ринку сільськогосподарської продукції. Вирощуються економічно привабливі культури, реалізація яких дає можливість отримати стабільний прибуток. У виробництві має місце вирощування монокультури (зернової кукурудзи, ріпаку, сої, зернових культур) і насичення польових сівозмін соняшником, що призводить до інтенсивного використання поживних речовин з ґрунтового вбирного комплексу і виснаження ґрунтів. Такі підходи є підтвердженням порушення чинного законодавства та нехтування агротехнічними науково-обґрунтованими заходами до формування сівозмін.

Найбільш поширеними проблемами є:

- повна відсутність механізму контролю державою за дотриманням екологічних нормативів розораності угідь, використання агрохімпрепаратів та виконання вимог постанов Кабінету Міністрів України № 164 і № 1134;
- неналежний контроль за станом родючості ґрунтів і відсутність систематичного агрохімічного їх обстеження;

- відсутня практика обов'язкового виготовлення сільгосп підприємствами агрохімічних паспортів, в яких відображаються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їх забруднення;
- призупинено виготовлення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;
- висока зношеність і низький рівень управління волого-регулюванням на осушуваних системах з двобічним регулюванням водно-повітряного режиму;
- недостатня кількість внесення мінеральних і органічних добрив, яка не забезпечує просте відтворення родючості ґрунту і позитивного балансу поживних речовин;
- відсутність документів з агрономічного обліку історії полів – основи науково-обґрунтованого формування сівозмін.

2.1.2 Хімічна меліорація (вапнування) кислих ґрунтів

Хімічна меліорація земель є основою подолання негативних властивостей ґрунтового покриву. Тому саме з хімічної меліорації починається розробка заходів з підвищення родючості і екологічної безпеки ґрунтів. У зоні Полісся розташовано майже 30% усіх кислих ґрунтів України. В Житомирській області налічується 445,0 тис. га кислих ґрунтів, які потребують обов'язкового вапнування, або 38,2% від обстеженої площі сільськогосподарських угідь. При цьому, сильно- і середньокислі ґрунти становлять 194,8 тис. га, слабокислі – 250,2 тис. га, близькі до нейтральних – 302,5 тис. га.

При щорічній потребі у вапнуванні 140-150 тис. га у 1996-2000 роках в середньому за рік вапнувалось 9,5 тис. га (6,5 % до потреби), у 2001-2005 – 5,1 тис. га (3,5 %), а у 2006-2010 роках – близько 8 тис. га (5,5% до потреби).

Основними проблемами негативних властивостей ґрунтів є:

- поступове збільшення площ кислих ґрунтів внаслідок внесення фізіологічно кислих добрив призводить до зниження продуктивності сільськогосподарських культур на 3-4 ц/га у перерахунку на зерно;
- неспроможність товаровиробників здійснювати хімічну меліорацію за рахунок власних фінансових ресурсів;
- недостатнє фінансування за рахунок бюджетних коштів (у 2015 році за рахунок коштів обласного бюджету не провапновано жодного гектара ґрунтів);
- зниження продуктивності природних кормових угідь на площі до 300 тис. га.

Однак, в останні роки кошти з державного бюджету на вапнування кислих ґрунтів не виділялись. В даний час спостерігається неспроможність товаровиробників здійснювати хімічну меліорацію за рахунок власних фінансових ресурсів. На тепер темпи вапнування ґрунтів мають випереджати внесення мінеральних добрив, так як це на 20-30% підвищує їхню ефективність.

2.1.3. Насінництво

Насіння – один з основних засобів сільськогосподарського виробництва, його найважливішої галузі – землеробства. Воно є носієм біологічних і господарських властивостей рослин. Від якості насіння в значній мірі залежить урожайність сільськогосподарських культур, яка на 20-25% підвищується за рахунок посіву доброякісним насінням нових районованих і перспективних сортів. Тому, в сучасних умовах сорт став засобом, без якого неможливо реалізувати науково-технічні досягнення в землеробстві.

Правильне співвідношення сортів дає можливість раніше розпочати і пізніше закінчувати жнива за умови раціонального використання техніки в збиральний період. У виробництві доцільно поєднувати вирощування ранньостиглих, середньостиглих і пізньостиглих сортів. Рекомендується мати в структурі посівів 20-25% – ранньостиглих, 50-60 % – середньостиглих, 20-25% – пізньостиглих сортів.

Встановлено, що правильний підбір районованих сортів озимої пшениці забезпечує приріст урожаю від 2-3 до 8-10 ц/га. За сучасних технологій виробництва продукції рослинництва приріст урожаю, за рахунок сорту або гібриду, може досягти 40-50%.

Переешкодами для реалізації сортооновлення є:

- повільне впровадження у виробництво нових, районованих для поширення сортів і гібридів. Значна кількість сортів завезена з інших регіонів і країн, які не пристосовані до погодно-кліматичних умов області і не забезпечують необхідний рівень урожайності та валових зборів;
- недосконала схема виробництва елітного насіння зернових та інших сільськогосподарських культур. За існуючої схеми виробництва еліти витрачається 6 років, що обмежує оперативність у проведенні сортозаміни і підвищує собівартість насінневої продукції;
- порушення агротехніки на насінницьких посівах, що призводить до біологічного і механічного засмічення сортів, зниження продуктивності рослин, посівних та урожайних властивостей насіння;
- недотримання вимог сортового і насінневого контролю паспортизованими сільськогосподарськими підприємствами, що призводить до негативних наслідків;
- низький рівень матеріально-технічної бази багатьох насінневих господарств та відсутність кваліфікованих спеціалістів насінневодів, відсутня належна мотивація праці;
- втрата значної частини ринків збуту в секторі насінництва картоплі, озимого жита, вівса, люпину.

Порушено взаємодію між сферами виробництва, збуту, переробки і зберігання, відсутня логістична система. Значна частина валового виробництва картоплі й овочів зосереджена у приватному секторі, де використовується насіння низьких, часто невідомих репродукцій, а сортозаміна і сортооновлення практично не проводиться або проводиться стихійно.

2.1.4. Зернове господарство

Зернове господарство є важливою галуззю рослинництва в агропромисловому комплексі Житомирської області. Регіон має сприятливі ґрунтово-кліматичні умови для розвитку зернового виробництва та багатовіковий досвід у вирощуванні високих урожаїв зернових культур.

Основними постачальниками зерна на внутрішньому ринку залишаються сільськогосподарські підприємства, які вирощують майже 90% його валового виробництва.

У 1990-1995 рр. середньорічна площа зернових культур в Житомирській області становила 491,9 тис. га, валовий збір – 1231,2 тис. т, врожайність – 25,1 ц/га. У структурі посівних площ сільськогосподарських підприємств зернові культури займали 55-60%. У 2002-2004 рр. площа під зерновими зменшилася до 435,7-424,2 тис. га, а з 2010 року – простежується тенденція її збільшення з 381,2 тис. га у 2013 році до 411,7 тис. га. Поряд із збільшенням площ підвищилася урожайність зернових культур – з 29,4 ц/га у 2010 році до 51,2 ц/га у 2013 році, що в свою чергу сприяло збільшенню валового збору до 2108,6 тис. т, відповідно. У 2014 році площа зернових культур зменшилася до 375,9 тис. га, а у 2015 році – до 358,7 тис. га, відповідно валовий збір зменшився до 1907,0 тис. і 1397,2 тис. тонн.

На валове виробництво зерна в значній мірі впливає інтенсифікація вирощування зернової кукурудзи, питома частка якої склала у 2015 році майже 60% в загальному валовому виробництві.

Разом з тим, площі під зерновими продовольчими культурами скоротилися порівняно з 2010 роком: під пшеницею (озимою та ярою) – на 9%, житом – на 16 %, ячменем (озимим і ярим) – на 41 %, вівсом – на 44 %.

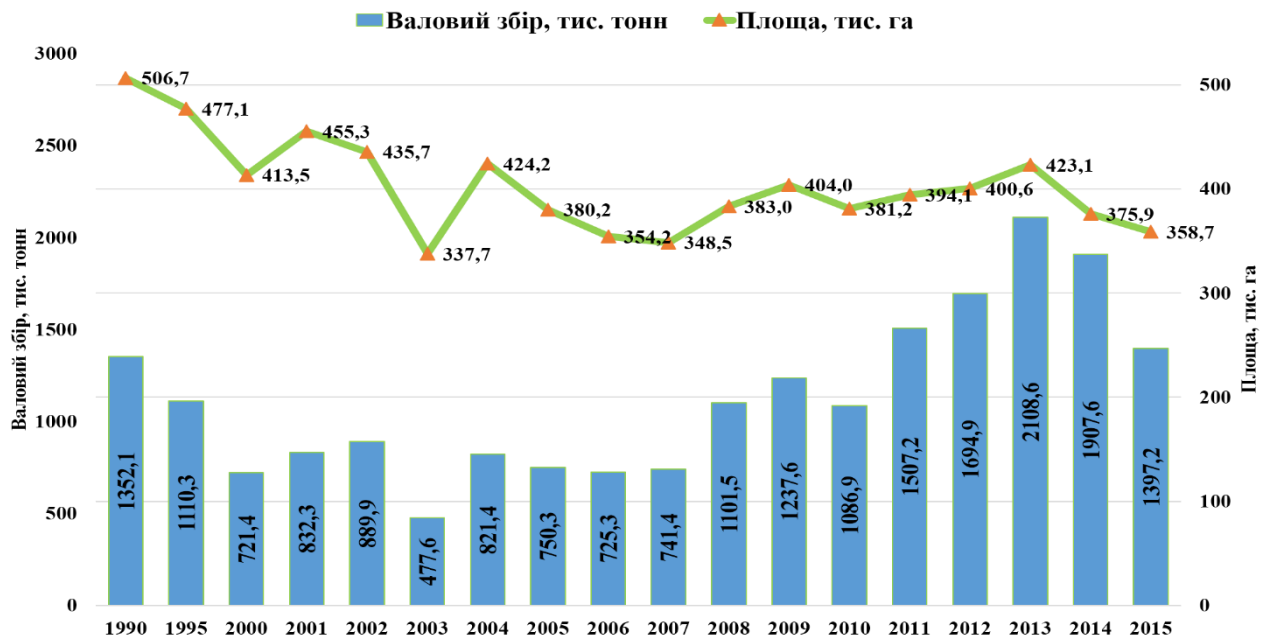

Рис. Динаміка вирощування зернових культур у Житомирській області

Протягом останніх років, в умовах реформування земельних та майнових відносин, реструктуризації виробництва, сільськогосподарським підприємствам, малим і середнім формам аграрного бізнесу (селянським та фермерським господарствам) не вдалося використати сповна наявний потенціал, внаслідок чого зменшено виробництво основних видів продовольчих зернових культур. Негативний вплив на обмеження обсягів виробництва спричинило скорочення посівних площ, нестабільну цінову політику, різке зменшення обсягів внесення органічних добрив і недотримання науково обґрунтованих сівозмін.

Основними проблемними питаннями у розвитку зернового господарства області є:

- зменшення обсягів виробництва продовольчого зерна внаслідок збільшення площ під технічними та зернофуражними культурами. Стримуючим фактором у даній проблемі є підходи у веденні агробізнесу, агрохолдинги віддають перевагу високоприбутковим культурам: соняшнику, ріпаку, сої, кукурудзі;
- відсутність налагодженого прозорого механізму збуту зерна призводить до того, що виробники продають продукцію за заниженими цінами, а споживачі (в кінцевому продукті) купують його дорого;
- поступове зменшення посівних площ для вирощування продовольчого зерна та їх збільшення під посіви експортно орієнтованих високорентабельних технічних культур – сої, соняшнику, ріпаку та кукурудзи на зерно;
- низька питома вага в структурі зернових культур ярої пшениці (4%);
- значні втрати зерна (3-5%) при збиранні врожаю (75% зернозбиральної техніки відпрацювало свій амортизаційний період);
- недотримання сучасних технологій вирощування зернових культур на основі інноваційних проектів та ресурсозберігаючих технологій, низький рівень внесення мінеральних та органічних добрив, застосування засобів захисту рослин.

2.1.5 Гречка

Природно-кліматичні умови і ґрунтові ресурси області сприятливі для вирощування гречки та отримання високоякісного продовольчого зерна.

Гречка – цінна круп'яна культура. Зерно гречки використовують на продовольчі цілі, з неї виготовляють крупи та борошно, синтезують лікарські препарати. Відходи від переробки зерна – поживний корм для худоби і птиці. Вона є також однією із основних медоносних, поукісних і найбільш рентабельних культур.

У сівозміні гречка добре пригнічує бур'яни, покращує фізичні властивості і родючість ґрунту, фітосанітарний і загальний екологічний стан. Крім того, гречка використовується як страхова культура.

Протягом останніх років відмічається тенденція до зменшення посівних площ цієї культури. У 2013 році під гречкою було зайнято 8,4 тис. га, у 2014 році - 7,6 тис. га, у 2015 році лише 5,6 тис. га, відповідно, і валовий збір сягав у 2013 році – 9,35 тис. тонн, у 2014 – 7,4 тис. тонн, в 2015 – близько 5,0 тис. тонн. Однією з основних причин є не належна кон'юнктура ринку

кінцевого продукту та затрати на вирощування культури. Понесені витрати на вирощування 1 га гречки удвічі вищі ніж по інших зернових культурах.

Промислове виробництво крупи гречаної в області здійснює єдине підприємство ДП «Крупозавод «Озерянка», потужність якого дозволяє переробити щорічно до 12,0 тис. тонн зерна у рік.

Відповідно до науково-обґрунтованої норми споживання крупи гречаної, потреба для жителів Житомирської області на місяць складає – 0,36 тис. тонн. Річна потреба області в крупі гречаній складає 4,32 тис. тонн.

Для забезпечення продовольчої потреби області та реалізації продукції за її межі необхідно збільшити площі посіву гречки.

Основними причинами недостатнього виробництва гречки є:

- зменшення площ посіву;
- відсутність налагоджених інтегрованих схем між виробниками та переробними підприємствами;
- відсутність належної державної фінансової підтримки виробників гречки;
- відсутність спеціалізованих насінневих господарств із виробництва насіння вітчизняної селекції;
- відсутність мотиваційних чинників щодо ведення галузі;
- низька питома вага в структурі зернових культур гречки (1,7 %);
- незначна кількість спеціалізованих переробних підприємств, значні логістичні витрати.

2.1.6. Буряківництво

Буряківництво одна із важливих галузей агропромислового виробництва, інтенсифікація якої впливає на стан економічного потенціалу області.

Вирощування цукрових буряків зосереджено в Лісостепу та прилеглих територіях, в яких сприятливі природно-кліматичні умови для розвитку виробництва цукрової сировини.

В останні роки спостерігалось незначне зменшення посівних площ цукрових буряків та підвищення урожайності. Валовий збір цукросировини забезпечував виробництво та споживання цукру на території області в обсягах визначеної Мінагрополітики квоти.

В 2015 році цукрові буряки вирощувались на площі 12,2 тис. га, що на 400 га менше, ніж у 2014 році, а в сільськогосподарських підприємствах – на площі 11,8 тис. га, відповідно на 100 га менше.

Однак, завдяки впровадженню у виробництво новітніх технологій, використання насіння високоврожайних сортів і гібридів, ефективного інтегрованого захисту від бур'янів, шкідників і хвороб, валове виробництво цукросировини збільшилося із 424,5 тис. тонн у 2013 році до 639,8 тис. тонн (зростання на 50 %) у 2014 році. В 2015 році валове виробництво цукрових буряків складає 606,7 тис. тонн, що на 33,2 тис. тонн (5%) менше до 2014 року.

Основними проблемами в буряківничій галузі є:

- відсутність належних мотиваційних чинників для виробників цукросировини;
- високо затратний механізм вирощування цукрових буряків;
- потреба в спеціалізованій техніці для збирання цукрових буряків;
- недостатнє інвестування розвитку галузі.

2.1.7. Соя

Соя - це унікальна високоприбуткова технічна культура, яка забезпечує виробництво понад 400 видів продукції, у т.ч. харчових продуктів для споживання людиною та високопоживних кормів для тварин.

Протягом останніх років в області спостерігається стала тенденція до розширення посівних площ сої, що зумовлено прибутковістю її вирощування порівняно з іншими культурами.

Позитивна роль вирощування сої і для родючості ґрунтів. Властивість цієї культури акумулювати в ґрунті, після збирання врожаю, до 80-100 кг д.р. біологічного азоту, що рівноцінно внесенню 15-20 тонн органічних добрив. Відтак соя є відмінним попередником для багатьох зернових і технічних культур.

У 2013 році сою в області вирощували на площі - 76,8 тис. га, у 2014 році на 124,4 тис. га, а в 2015 на – 174,1 тис. га. Зросло і валове виробництво сої з - 161,3 тис. тонн у 2013 році до - 301,5 тис. тонн у 2014 році (у 1,8 рази). У 2015 році валове виробництво сої складає 289,0 тис. тонн, що на 12,5 тис. тонн менше 2014 року.

Причини, які стримують вирощування сої:

- відсутність промислових потужностей в області з переробки сої для використання її на продовольчі цілі і для годівлі худоби;
- відсутня належна система ведення насінництва, стосовно адаптованих до умов зони Полісся ранніх сортів сої;
- недосконала інфраструктура доробки врожаю та насіння.

2.1.8. Льон-довгунець

Льон-довгунець є традиційною культурою поліських районів Житомирщини. Льонарство в недалекому минулому, займаючи не більше 10% посівних площ, забезпечувало більше половини усіх грошових надходжень від рослинництва, що сприяло соціально-економічному розвитку господарств зони Полісся. Переробку льону-довгунцю в області здійснювало 11 льонозаводів.

Протягом багатьох десятиліть Україна була одним з найбільших світових виробників та експортерів льоноволокна й іншої продукції лляної промисловості. У 1986-1990 роках середньорічна площа посіву льону в Житомирській області складала 48,8 тисяч гектарів, валовий збір волокна та насіння становив відповідно 22,9 і 13,1 тис. тонн, врожайність волокна становила 4,7 ц, насіння – 2,7 ц/га. Значною мірою цьому сприяла належна державна підтримка галузі. До 1991 року

здійснювалось державне відшкодування сільгосппідприємствам до 40-45 відсотків виробничих витрат. Крім того, існувала досить ефективна система доплат у розмірі від 30% до 50% вартості льонотрести за реалізацію її у відповідні календарні строки, що стимулювало зростання якості сировини. Як наслідок, рентабельність виробництва насіння льону-довгунця у даний період складала 144-150%, трести – 132-146%. За умови досягнення врожайності волокна 4 ц/га та насіння 2 ц/га вирощування льону уже не було збитковим для господарств.

В Україні була створена ціла мережа льонозаводів і льононасінневих станцій (47 льонозаводів і 21 станція, у Житомирській області відповідно – 11 та 5). Розвиток одержала текстильна промисловість, яка працювала на льоноволокні. Великі льонокомбінати були побудовані в Житомирі та Рівному.

У 1995 році відбувся стрімкий обвал галузі льонарства. За 1995-2000 роки посівні площі льону в області зменшились до 4,7 тис. га, врожайність волокна впала до 2 ц/га, валовий збір волокна склав лише 1 тис. тонн. Виробництво насіння льону-довгунця скоротилося до рівня нижче внутрішніх потреб. З високорентабельної галузь льонарства перетворилася на збиткову, що призвело до втрати зацікавленості сільгоспвиробників у вирощуванні льону-довгунця.

Однак, завдяки проведеним організаційним заходам Житомирської обласної державної адміністрації, посівні площі льону-довгунцю в сільгосппідприємствах області збільшилися з 333 гектарів у 2014 році до 470 гектарів у 2015 році.

Проблеми вирощування льону-довгунцю:

- розпад сформованих економічних, виробничих і технологічних зав'язків між окремими ланками й підприємствами лляного комплексу, який виник під час переходу економіки від твердого планування до ринкових умов;
- вкрай високий диспаритет цін між вартістю матеріально-технічних ресурсів і вартістю сировини льону, що склався в умовах нерегульованої ринкової економіки;
- трудомісткість льону, як аграрної культури (витрати праці на виробництво одного центнера льоноволокна в сім-вісім разів вище витрат на виробництво центнера зерна) ;
- відсутність виробництва на Україні спеціалізованих машин, необхідних для збиральних і післязбиральних операцій, а також устаткування для первинної обробки льону;
- скорочення посівних площ та зменшення виробництва льонопродукції через відсутність мотиваційних чинників ведення галузі;
- відсутність відпрацьованих стабільних ринків збуту продукції;
- недостатня кількість вітчизняного насіння при високій вартості імпортного;
- особливість кінцевої продукції сільгоспвиробника – трести льону, яка полягає в тому, що вона не може вільно реалізовуватися на ринку та вимагає подальшої обов'язкової переробки на льонозаводах;
- відсутність інновацій та незначний обсяг інвестицій.

2.1.9. Льон олійний

Льон олійний є сировиною для виробництва технічної олії. Доброякісну олію використовують у різних галузях промисловості: лакофарбовій, електротехнічній, автомобільній, суднобудівній, для підводних робіт, а також у миловарінні, медицині. Соломка льону олійного придатна для виробництва мішківини, шпагату, мотузок, брезенту, ізоляційних матеріалів тощо. Макуху льону олійного, яка за кормовими якостями переважає макуху інших рослин, використовують для годівлі тварин.

Дана культура має великий потенціал: насамперед, льон може бути гідною альтернативою соняшнику та ріпаку, добрим попередником для озимих та ярих культур, забезпечувати високу рентабельність у виробництві завдяки невибагливості у вирощуванні та великому попиту вирощеної продукції на світовому ринку.

В області протягом останніх років збільшились площі посіву льону олійного. Якщо у 2013 році під даною культурою було зайнято лише 0,3 тис. га, у 2014 році- 0,86 тис. га, то у 2015 році посіви сягнули до 1,57 тис. га.

Проблемою розширення посівних площ льону олійного є:

- недотримання сучасних технологій вирощування олійних культур на основі інноваційних проектів із залученням інвестиційних коштів;
- значні втрати насіння при збиранні урожаю, а також відсутність в багатьох господарствах спеціалізованої збиральної техніки;
- ігнорування вимог сортової політики, яка регламентована до умов регіону;
- відсутність технологічних регламентів сортової агротехніки зареєстрованих сортів.

2.1.10. Хміль

Хміль – важлива галузь сільського господарства. Хмелепродукція використовується у пивоварній галузі, медицині, парфумерії, харчовій та інших галузях промисловості.

На Житомирщині знаходиться 75% площ насаджень хмелю держави, область займає провідне місце з вирощування цієї технічної культури в Україні. Галузь хмелярства має стати джерелом значних фінансових надходжень та складати до 50% у структурі валової продукції рослинництва, а в спеціалізованих господарствах – понад 90%. Проте нині, в умовах ринкових відносин, хмелярство в області переживає глибоку виробничу кризу. Так, у 2015 році у порівнянні з 2013 площа хмелю зменшилась на 156 га.

Ефективність виробництва даної культури поки знаходиться на низькому рівні. Порівняно з іншими країнами-виробниками хмелю в Європі і в Світі загалом, врожайність залишається не високою, в межах 9-11 ц/га. Особливістю вирощування

хмелю є значна потреба в коштах через високу капітало та праце місткість (50-70 тис. грн./га та 1500-3000 люд.-год./га). Виробництво хмелю без державної підтримки в господарствах Житомирській області в останні роки є збитковим.

Якість хмелепродукції, яка вирощується на Житомирщині, не поступається закордонній, особливо сортів-аналогів хмелю ароматичного типу, крім того агрокліматичні умови області найбільш повно відповідають вирощуванню саме цього типу хмелю. Хмелепродукція, яку виробляють господарства області, є конкурентоспроможною. Область має можливість повністю забезпечувати попит на сировину пивоварних підприємств України та експортувати її за межі держави.

Проблеми у розвитку хмелярства:

- відсутність правильної протекціоністської політики з боку держави, виникнення стійкого від'ємного сальдо експортно-імпортних торгових операцій на ринку хмелю впродовж останніх років, прояви недобросовісної конкуренції та зловживання монопольним становищем пивоварних підприємств з іноземним капіталом;

- призупинено виплати державної підтримки хмелярам згідно Закону України «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства» від реалізації алкогольних напоїв та пива, в результаті чого з'явилася кредиторська заборгованість за 2012-2013 роки;

- недостатнє фінансове забезпечення наукових досліджень в хмелярстві, які спрямовані на створення і впровадження нових високоврожайних сортів хмелю, розвиток біотехнологічних методів розмноження садивного матеріалу хмелю, впровадження інноваційних технологій вирощування, збирання і переробки хмелю;

- недостатня нормативно-правова та фінансова захищеність вітчизняного товаровиробника;

- відсутність у більшості господарств спеціалізованої техніки та обладнання для вирощування, збирання та переробки хмелепродукції;

- невідповідність регламентації та сертифікації всієї низки технологічних процесів (закладки хмільників, вирощування хмелю та його післязбиральної переробки) до вимог Європейських регламентів;

- низький рівень залучення інвестицій в дану галузь.

2.1.11. Картопля

Картоплярство, внаслідок ринкової трансформації аграрного сектора економіки, зазнало значних структурних і організаційних змін: переміщення культури в господарства населення призвело до втрати спеціалізованого виробництва картоплі, до розпорошення ресурсів, значного зростання витрат виробництва, погіршення фіто-санітарного стану, різкого зниження рівня механізації, втрати регульованого ринку продовольчої та насінневої картоплі, зниження ефективності використання потенційних можливостей нових сортів, різкого зменшення об'ємів виробництва високо репродукційного розсадництва,

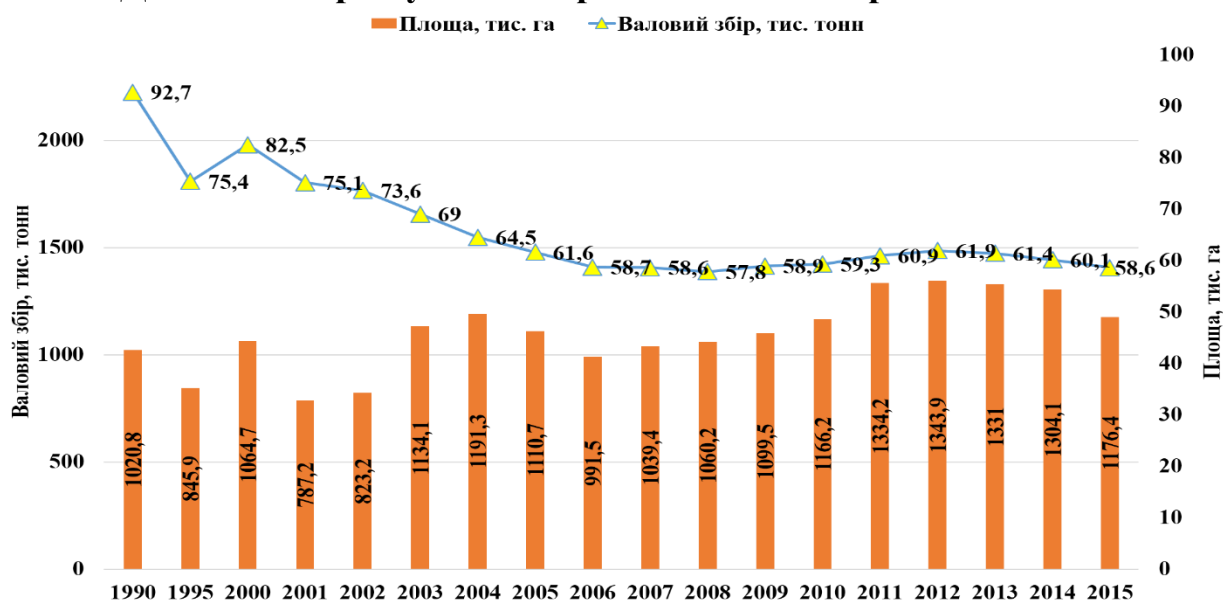
і як наслідок – зниження конкурентоспроможності продукції.

Пропозиція картоплі в області визначається, в основному, дрібнотоварним виробництвом господарств населення. Частка імпорту та експорту залишається незначною, і в найближчій перспективі особливих змін у цьому відношенні не передбачається.

Низький рівень облаштування належної інфраструктури аграрного ринку щодо заготівлі і реалізації картоплі, її заготовляють випадкові посередники.

Зниження ефективності використання потенційних можливостей нових сортів, зменшення об'ємів виробництва еліти і зникнення репродукційного насінництва, як наслідок різкого зниження конкурентоспроможності продукції.

Динаміка вирощування картоплі в Житомирській області

Проблеми в розвитку картоплярської галузі:

- незначна кількість спеціалізованих господарств по вирощуванню картоплі, 93% площ сконцентровано в господарствах населення;
- недостатня кількість спеціалізованих насінницьких господарств по вирощуванню високорепродукційного посадкового матеріалу, недостатній рівень сортозаміни та сортооновлення;
- низький рівень сортооновлення та сортозаміни картоплі в господарствах населення;
- недостатнє матеріально-технічне забезпечення галузі, недотримання технологій вирощування в господарствах населення.
- низький рівень облаштування належної інфраструктури аграрного ринку щодо заготівлі і реалізації картоплі.

2.1.12. Овочі

Овочі – це джерело вітамінів, мікро- і макроелементів, які необхідні людському організму. В області вирощують близько сорока видів різних овочевих культур. Найбільшу питому вагу займають: капуста, помідори, огірки, морква, буряк, цибуля.

За медичними нормами щорічне споживання овочів повинно становити 134 кг на людину.

Понад 90% площ під овочевими культурами в області сконцентровано в господарствах населення. Внаслідок високої праце- і ресурсомісткості виробництва овочівництво технологічно не забезпечує достатньої рентабельності. Переміщення посівних площ овочів за останні роки в особисті селянські господарства та господарства населення з середнім розміром 2-3 сотки призвело до деконцентрації посівів, значного зростання витрат на виробництво, зниження продуктивності.

У той же час, концентрація виробництва у господарствах населення супроводжується низьким рівнем механізації виробничих процесів, а витрати на виробництво однієї одиниці продукції в 1,5 – 2 рази вищі ніж у спеціалізованих господарствах.

Виробництво овочів у сільськогосподарських підприємствах області, завдяки застосуванню новітніх технологій та збільшенню площ овочів закритого ґрунту, дозволяє досягти значного збільшення урожайності, у період з 2013 по 2015 роки вона збільшилася з 308 ц/га до 420 ц/га.

Перспективою для овочівництва є розширення вирощування овочів закритого ґрунту, будівництво овочесховищ із сучасними технологіями довготривалого зберігання.

Проблемні питання:

- відсутність системи насінництва овочевих культур в господарствах області;
- недостатнє залучення інвестицій у будівництво овочесховищ та інших об'єктів регіональної інфраструктури;
- не розвинена система маркетингу продукції овочівництва;
- сезонність у постачанні та строкатість цін на овочі у міжсезонний період;
- не відпрацьований механізм прямої державної підтримки галузі овочівництва;
- потреба в новій техніці для механізації трудомістких робіт та впровадження енерго - і ресурсозберігаючих технологій.

2.1.13. Кормовиробництво

Природно-кліматичні умови Житомирщини, зокрема, наявність значних площ природних сіножатей і пасовищ, висока щільність, порівняно з іншими зонами сільського населення, сприятливі умови для розвитку тваринництва,

зростання попиту на тваринницьку продукцію, висока частка приватного сектору є важливою передумовою розвитку кормовиробництва.

Кормовиробництво - проміжна ланка між тваринництвом та успішним сільськогосподарським виробництвом. Розвинуте кормовиробництво вирішує ряд проблем: забезпечує тваринництво кормами, рослинництво – високою продуктивністю кормових угідь, землеробство - поліпшенням родючості ґрунтів. На зимово-стійловий період 2015-2016 рр. аграріями області для громадського тваринництва заготовлено 246,0 тис. тонн к. од., у розрахунку на одну умовну голову - 23,0 ц. к. од. Як показує проведений аналіз, сільськогосподарськими товаровиробниками недостатньо уваги приділяється виробництву високопоживних і дешевих кормів, що спричинено, насамперед, рядом економічних причин. Наслідком цього є зниження чисельності поголів'я худоби в області, особливо м'ясо-молочного напрямку.

Основні проблеми у розвитку кормовиробництва:

- скорочення поголів'я великої рогатої худоби привело до порушення структури посівних площ (у структурі кормові культури займають близько 10 %, при оптимальній нормі 25-27%);
- дефіцит кількості насінневого матеріалу багаторічних кормових культур, а особливо бобових трав;
- через суб'єктивні причини відсутні нові інноваційні технології виробництва та заготівлі кормів, які дозволяють знизити собівартість продукції;
- низька технологічність виробництва кормової бази, через високу ціну на сучасні кормозбиральні комбайни;
- недостатність культурних кормових угідь – основних джерел дешевих зелених кормів;
- відсутність проведення основних агроеліоративних робіт на природних кормових угіддях, що привело до їх низької продуктивності;
- вузький асортимент виробництва багаторічних трав, що не дозволяє створювати довготривалі кормові угіддя.

2.1.14. Садівництво

Область за своїм природно-економічним потенціалом має великі перспективи для розвитку садівництва. На Житомирщині можливо вирощувати всі без винятку плодові та ягідні культури помірного клімату. У структурі виробництва плодоягідної продукції переважають зерняткові (54 %), серед яких основними культурами є яблуна, груша, на кісточкові припадає 20% (в основному це слива та вишня). З ягідних культур найбільш поширені смородина, суниця, черешня та ін.

Впродовж останніх років площі під садами значно скоротилися, якщо у 2004 році по всіх категоріях господарств вони становили 9,0 тис. га, у 2010 – 5,1 тис. га, то у 2015- 4,7 тис. га. Разом з тим, завдяки вибраковці старих та закладці нових високопродуктивних плодово-ягідних насаджень, у 2015 році зібрано понад 51,0 тис. тонн продукції, середня урожайність – 132,3 ц/га.

Проблемні питання у розвитку садівництва:

- недостатній захист плодових і ягідних культур від шкідників і хвороб;
- невідповідність системи удобрення садових ягідних насаджень рекомендованим нормам;
- відсутність сортів плодових і ягідних культур рекомендованих для переробки;
- використання відходів плодопереробного виробництва;
- товарна обробка продукції садівництва;
- розпайовані землі не завжди можна взяти в довгострокову оренду для посадки саду;
- відсутність зрошення та типових фруктосховищ і підприємств з переробки сировини;
- значне зростання цін на матеріально-технічні ресурси (органічні та мінеральні добрива, засоби захисту рослин, паливно-мастильні матеріали, саджанці, шпалери, крапельний полив) обумовлює високу собівартість вирощеної продукції;
- відсутність стартового капіталу та пільгового кредитування для виробників, які мають бажання закласти сад;
- відсутність необхідних можливостей для підвищення кваліфікації робітничих кадрів;
- недостатність прикладних наукових та науково-технічних розробок у веденні садівництва.

2.2. Тваринництво

Тваринництво – одна із стратегічних галузей народного господарства України, важлива роль якої визначається тим, що господарства, які займаються виробництвом продукції тваринного походження, не лише забезпечують населення незамінними продуктами харчування, що є запорукою продовольчої безпеки держави, а й сприяють покращенню соціально-економічного рівня працівників та підвищують надходження до всіх рівнів бюджету. Тваринництво Житомирщини охоплює ряд галузей зокрема: скотарство, свинарство, птахівництво, вівчарство, бджільництво, рибицтво тощо.

Негативні процеси, які відбувались в аграрному секторі України, призвели до складної ситуації в галузі тваринництва регіону Полісся. Так впродовж 2007-2011 років відбулося зменшення поголів'я великої рогатої худоби та свиней. Враховуючи загальний економічний стан, втрату традиційних зовнішніх ринків для продукції тваринного походження, падіння купівельної спроможності на внутрішньому ринку, і незважаючи на вжиті заходи, покращення ситуації у 2012-2015 не відбулося.

2.2.1. Молочне та молочно-м'ясне скотарство

За роки розбудови державності та зміни суспільно-політичних і економічних процесів відбувалося зменшення поголів'я великої рогатої худоби, переміщення обсягів виробництва продукції тваринництва та поголів'я худоби з сільгосп підприємств до господарств населення.

Як результат, станом на 01.01.2016 року у сільгосп підприємствах налічувалось 24,9 тис. корів, тоді як в особистих селянських господарствах – 86,7 тис. голів, а відтак у господарствах населення виробляється близько 85% молока і відповідно у сільськогосподарських підприємствах – лише 15%.

Низькою залишається продуктивність корів в сільськогосподарських підприємствах області (за 2015 рік надоєно від корови – 4158 кг молока) та показники відтворення поголів'я (на 100 наявних корів отримано 68 телят).

Основними проблемами розвитку молочного та молочно-м'ясного скотарства є:

- домінування стихійних процесів на ринку молока і молокопродуктів;
- застаріле технічне обладнання тваринницьких ферм і комплексів, що призводить до підвищених витрат на їх обслуговування та підвищення собівартості продукції;
- відсутність фінансової підтримки інтегрування виробництва, переробки і реалізації молочної продукції, що посилює диспаритет міжгалузевих цін;
- відсутність зацікавленості товаровиробників здійснювати виробництво молока за наявності диспаритету цін;
- розукомплектування (70-80%) та повна руйнація власниками тваринницьких приміщень, ферм та комплексів, частина яких вже не підлягає ремонту та оновленню;
- низький рівень селекційно-племінної роботи та відтворення поголів'я у господарствах всіх форм власності.

2.2.2. М'ясне скотарство

Природно-кліматичні умови більшої частини поліських територій області з наявністю великих площ природних кормових угідь сприяють розвитку м'ясного скотарства. Утримання великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності та виробництво м'ясної яловичини у області на даний час здійснює 121 господарство.

Відтворення поголів'я, селекцію і племінну справу в м'ясному скотарстві ведуть 7 суб'єктів племінної справи, в т. ч. племінних заводів – 3, племінних репродукторів – 4 господарства.

Через відсутність державної підтримки розвитку галузі м'ясного скотарства в останні роки в області спостерігається тенденція скорочення м'ясного поголів'я. Так, з 2010 по 2015 рік поголів'я великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності в агроформуваннях скоротилось на 3,7 тис. голів (33%).

Проблемні питання розвитку галузі:

- скорочення чисельності поголів'я, в тому числі маточного, втрата генетичного потенціалу продуктивності, низькі показники відтворення та м'ясних якостей тварин;
- низька рентабельність вирощування великої рогатої худоби м'ясного напрямку, що змушує сільгоспвиробників скорочувати наявне поголів'я;
- недостатня державна підтримка розвитку галузі;
- зрівняння споживчих цін на високоякісну мрамурову яловичину м'ясних порід із м'ясом молочних та комбінованих порід.

2.2.3. Свинарство

Тенденція розвитку галузі свинарства за 2010-2015 роки мала аритмічний характер – поголів'я свиней в окремі роки зменшувалось, а в інші – зростало.

В усіх категоріях господарств станом на 01.01.2016 року утримувалось 160,6 тис. голів свиней, що на 19 тис. голів (10,6%) менше від минулорічного показника, із яких 70% утримувалось в господарствах населення.

Розвиток свинарства в організованій сфері виробництва орієнтований на формування спеціалізованого велико-товарного високопродуктивного виробництва.

Характерною особливістю галузі є те, що вона функціонує у надзвичайно великому діапазоні – від промислового до індивідуального виробництва, а тому потребує окремого підходу до різних форм господарювання.

Проблеми розвитку галузі свинарства:

- низька продуктивність свиней у неспеціалізованих сільгоспідприємствах, фермерських, особистих селянських господарствах та низька прибутковість виробництва;
- недостатня кількість високотоварних спеціалізованих підприємств в окремих районах області;
- незначні обсяги реалізації племінного поголів'я для товарних господарств суб'єктами племінної справи у свинарстві;
- відсутність інтегрованої системи між виробниками сировини та її переробниками;
- недостатній рівень державної підтримки ведення селекційно-племінної роботи у свинарстві.

2.2.4. Птахівництво

Чисельність поголів'я птиці по всіх категоріях господарств станом на 01.01.2016 року склала 6,7 млн. голів, що на 3,1 млн. голів, або на 4,9% більше від показника попереднього року.

Птахівнича галузь в агроформуваннях зорієнтована на утримання яйценосної птиці (курей, перепелів) та розвиток м'ясного птахівництва з відгодівлі курчат-бройлерів. В області здійснюють діяльність 4 спеціалізовані

птахівничі підприємства, із них 2 – по виробництву яєць курячих, 1 – яєць перепелів, 1 – по відгодівлі птиці.

Проблемні питання:

- незначна чисельність спеціалізованих птахівничих господарств, низька потужність наявних;
- відсутність підтримки розвитку галузі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів;
- недостатній рівень залучення інвестицій в організацію роботи спеціалізованого високотоварного виробництва продукції птахівництва.

2.2.5. Рибництво

Стратегічним напрямом у галузі рибництва області є відтворення, охорона та раціональне використання рибних запасів у ставках і водоймах різного цільового призначення.

На території області розташовано 1870 водойм (1826 ставків площею 11974,9 га та 54 водосховища площею 7708,3 га), з них орендується для розведення водних живих ресурсів 630 (34% від наявних).

В середньому в рік реалізується 800 тонн товарної риби, що складає близько 6 кг на душу населення при фізіологічній обґрунтованій річній потребі в 25 кг.

Середня рибопродуктивність орендованих водойм – 190 кг/га. Рибні запаси не орендованих водних об'єктів складають 90 кг/га, в основному це малоцінні види риб: карась, окунь, плітка.

Проблемні питання:

- законодавчо не врегульовані питання механізму визначення орендної плати за водні об'єкти;
- відособленими щодо підпорядкування та відповідальності за їх збереження лишаються гідротехнічні споруди;
- недостатня кількість господарств з рибо-відтворення, відсутність інкубаторних рибозплідників;
- недосконала інфраструктура ринку живої риби та відсутність спеціалізованих підприємств по переробці риби;
- низький рівень залучення інвестицій у рибогосподарську галузь;
- недосконалий облік виловленої продукції.

2.2.6. Бджільництво

В усіх категоріях господарств області утримується понад 190,7 тис. бджолосімей, у тому числі 187,5 тис. бджолосімей (98,3%) – у господарствах населення, тоді як у сільськогосподарських підприємствах – 3,2 тис. (1,7%). Вироблено у 2015 році 7,6 тис. тонн меду, що складає у розрахунку на 1 бджолосім'ю 40,3 кг. Побічна продукція – 144,1 тис. кг воску.

Проблемні питання:

- не в повній мірі організована система збуту продукції бджільництва, в тому числі її експорт;
- зменшення кормової бази для бджіл у зв'язку зі скороченням посівних площ медоносних культур та нестабільністю їх вирощування;
- відсутність взаємодії між галуззю бджільництва та харчовою, фармацевтичною і парфумерно-косметичною галузями з метою більш глибокої переробки продукту;
- відсутність племінних бджоло-розплідників, спроможних забезпечити потребу пасік у високоякісному генетичному матеріалі.

2.3. Органічне виробництво

В області органічним виробництвом займаються ряд аграрних підприємств:

ТОВ «Агровест груп» (злакові трави, кукурудза, пшениця озима, горох польовий (пелюшка), вика, овес, просо, люцерна, пшениця спельта, жито озиме. В тваринництві телиці між 1-2 роками, телята до 1 року, молоко коров'яче сире незбиране).

СФГ «ВЕСТ» (овочі: кабачки, баклажани, редька дайкон, помідори, огірки, картопля, морква червона, буряки столові, цибуля, цибуля порей, рукола, петрушка, м'ята перцева, салат, базилік).

ТОВ «Беррі-Агро» (чорниця, чорниця заморожена).

В ПП «Галекс-Агро» - підприємстві, на якому вперше в Україні реалізовується повноцінна модель екосистеми, що поєднує органічне землеробство і органічне тваринництво – вирощування великої рогатої худоби, виробництво молока і м'яса. Це цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів.

Починаючи із 2011 року веденням органічного виробництва в області займається товариство «Полісся Інвест» с. Дашинка Володар-Волинського району, яке спеціалізується на розведенні птахів (гусей, качок, фазанів та цесарок) і овець.

Проблемні питання:

- недостатня сформованість законодавчої бази у сфері органічного виробництва;
- недостатній рівень професійних знань і досвіду роботи господарюючих суб'єктів щодо ведення органічного виробництва в сучасних умовах та відсутність ефективної системи підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері органічного виробництва;
- низький рівень інформованості населення щодо можливостей і перспектив розвитку органічного виробництва в регіоні;
- відсутність відповідних інституційно- правових, фінансово-економічних та соціально- психологічних умов, необхідних для розвитку органічного землеробства;

- недостатній рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, необхідної для підтримки органічного виробництва.

2.4. Харчова і переробна промисловість (розвиток основних галузей)

Розвиток харчової галузі спрямований для задоволення внутрішніх потреб населення, а також підвищення конкурентоспроможності продовольчої продукції з метою розширення традиційних і освоєння нових ринків збуту. Потужності харчових підприємств значно перевищують внутрішні потреби області, тому вони зорієнтовані на поставки продукції за її межі та експорт.

Упродовж 2011-2014 років відбувалося постійне нарощування обсягів виробництва продукції підприємствами харчової промисловості. Зокрема, за 2011 та 2012 роки індекс продукції харчової промисловості складав 103,9 %, за 2013 – 105,4 %, за 2014 – 111,2%.

У 2015 році по галузі спостерігалось деяке зменшення обсягів виробництва, спричинене втратою зовнішніх ринків збуту у країнах СНД, Криму та частини Луганської і Донецької областей. Індекс харчової продукції склав 97,2%.

З метою відновлення та нарощення обсягів виробництва харчової продукції проводиться робота з пошуку нових ринків збуту замість втрачених. Географія експорту продукції підприємств харчової і переробної промисловості області постійно розширюється і на початок 2016 року включає в себе 34 країни світу, зокрема: США, Канада, країни Європи, Африки, Близького і Далекого Сходу. У 2015 році підприємства харчової галузі області вперше розпочали експорт продукції до Польщі, ОАЕ, Ірану та Мавританії, започатковано перші поставки продукції до Китаю.

2.4.1. Зернопереробна галузь

Зернопереробна галузь займає визначальне місце у забезпеченні продовольчої безпеки області.

Потужності по переробці зерна на борошно в області мають 8 підприємств (комбінатів хлібопродуктів та окремих млинів), добова потужність яких по переробці зерна складає понад 700 тонн або 170 тис. тонн в рік.

В області функціонує ДП «Крупозавод «Озерянка», що має потужності по переробці 12 тис. тонн зерна в рік на крупи. П'ять спиртових заводів можуть переробити до 60 тис. тонн зерна у рік.

Відповідно до раціональних науково обґрунтованих норм споживання людиною, загальна річна потреба області у продовольчому зерні складає 149,8 тис. тонн, у тому числі 89,3 тис. тонн пшениці, 35,8 тис. тонн жита, 12,8 тис. тонн круп'яних культур (потреба жителів області в хлібові – 101,8 тис. тонн у рік). Таким чином, зазначені вище потужності можуть забезпечити потреби області у виготовленні борошномельної та круп'яної продукції у повному обсязі, окрім рису та пшона.

Враховуючи поступове налагодження стабільної роботи основного потужного борошномельного підприємства – Філії ПАТ ДПЗКУ «Черняхівський елеватор», у наступні роки збережеться тенденція до зростання обсягів виробництва борошна. Якщо у 2011 році недостатні обсяги виробництва борошна змушували хлібозаводи завозити із-за меж області понад 70 відсотків борошна, то у 2015 році ввезення складо до 50%.

Проблемні питання:

- недостатні обсяги вирощування пшениці 2-го класу в області упродовж 2014-2015 років через несприятливі погодні умови;
- недостатнє виробництво зерна гречки для завантаження потужностей ДП «Крупозавод Озерянка»;
- складний фінансово-економічний стан більшості підприємств галузі;
- високий рівень зношеності технологічного обладнання (до 70%);
- відсутність хлібопекарських підприємств в окремих районах області.

2.4.2. Цукрова галузь

До 2009 року в області нараховувалося 6 діючих цукрових заводів, які виробляли від 58 до 94 тис. тонн цукру в рік. Область стабільно забезпечувала потребу, яка становить 56,0 тис. тонн, жителів та промисловості цукром власного виробництва та мала змогу реалізовувати його в інші регіони України.

З 2008 року виробництво цукру в області здійснюють два підприємства ПАТ «Червонський цукровик» і ТОВ «Сігнет-Центр», які входять до складу потужних агропромислових холдингів. На інших цукрозаводах технологічне обладнання частково або повністю демонтовано.

**Динаміка обсягів
надходження цукрових буряків на підприємства
та виробництва цукру у 2011-2015 роках**

тис. тонн

№ п/п	Показники	2011	2012	2013	2014	2015
1	Обсяги надходження цукрових буряків на переробку	337,9	358,9	307,6	417,5	401,4
2	Обсяги виробництва цукру	48,5	48,9	42,6	57,8	62,75

Як показує аналіз, з 2014 року в галузі відбуваються позитивні тенденції. У 2015 році підприємствами цукрової галузі області вироблено 62,75 тис. тонн

цукру, що на 4,9 тис. тонн або 8,5 % більше попереднього року. Вироблені обсяги цукру забезпечують потребу області на 112 відсотків.

Враховуючи прогноз Мінагрополітики України стосовно налагодження експортних поставок цукру до країн Середньої Азії та Китаю, очікується поступове щорічне збільшення в області посівних площ цукрових буряків та обсягів виробництва цукру.

Проблемні питання:

- відсутність мотиваційних чинників та попиту для збільшення обсягів виробництва;
- вивезення цукросировини на переробку за межі області;
- висока вартість матеріально-технічних ресурсів (газ, пально-мастильні матеріали, засоби захисту рослин, насіння);
- відсутність квоти на поставку цукру за межі країни.

2.4.3. Молокопереробна галузь

У загальному обсязі виробництва продукції харчової промисловості частка молокопереробної галузі становить понад 30 %.

У галузі наявні потужності по переробці 1,5 тис. тонн молока на добу. Молокопереробні підприємства повністю забезпечують в асортименті потребу жителів області у молочних продуктах та мають можливість реалізовувати продукцію в інші регіони України і на експорт (на даний час молокозаводи області здійснюють експорт продукції у 34 країни світу).

Молокопереробна галузь області включає в себе 13 економічно активних підприємств. Провідними підприємствами є ПАТ «Житомирський маслозавод», ТОВ «Андрушівський маслосирзавод», ТОВ «Галіївський маслозавод», ДП «Ружин-молоко» та інші, які активно здійснюють заходи по заміні (модернізації) технологічного обладнання, енергозбереженню, освоюють випуск нових видів продукції.

Обсяги заготівлі молока молокозаводами області упродовж 2010-2015 років

/за оперативними даними підприємств/

ТИС. ТОНН

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Обсяги заготівлі молока	196,7	176,4	198,1	182,8	229,7	223,5

Згідно статистичних даних, з початку 2015 року молокопереробними підприємствами області освоєно 110,2 млн. гривень капітальних інвестицій у модернізацію виробництва.

Проблемні питання:

- недостатні об'єми виробництва молока для повного завантаження потужностей молокопереробних підприємств;
- щорічне сезонне (у весняно-літній період) зниження рівнів закупівельних цін на молоко, що призводить до зниження мотивації в утриманні корів та зменшенні чисельності їх поголів'я;
- низька якість молока, яке надходить на переробні підприємства від господарств населення та дрібних немодернізованих ферм негативно впливає на конкурентоспроможність молочної продукції на зовнішніх ринках;
- зменшення обсягів реалізації молокопродуктів на внутрішньому ринку через падіння купівельної спроможності населення;
- пошук нових нетрадиційних зовнішніх ринків збуту замість втрачених у країнах СНД, Криму та частини Луганської і Донецької областей.

2.4.4. М'ясопереробна галузь

Упродовж тривалого часу галузь знаходилась у кризовому стані. Надходження в Україну значних обсягів низькоякісної дешевої імпортової м'ясопродукції призвело до суттєвого зменшення обсягів виробництва вітчизняними підприємствами.

Вжиті, протягом останніх п'яти років, заходи щодо захисту внутрішнього споживчого ринку та значне розширення асортименту, покращення якості та здешевлення продукції вітчизняних виробників дозволили витіснити імпортні м'ясопродукти з ринку.

На даний час м'ясопереробна галузь області включає понад 40 підприємств різних форм власності і спроможна у повному обсязі забезпечити потребу ринку області власною продукцією.

У загальному обсязі виробництва продукції харчової промисловості області м'ясопереробна галузь займає понад 15 %.

За 2015 рік, у порівнянні з попереднім роком, виробництво м'ясопереробними підприємствами області м'яса великої рогатої худоби замороженого збільшено на 37 %, охолодженого - на 3 %, м'яса свиней охолодженого – на 55,2 %, виробів ковбасних – на 6 %. Зростання досягнуто за рахунок заходів з модернізації підприємств галузі, на що інвестовано понад 12 млн. грн. Переважну частку вказаних інвестицій залучено у встановлення нового обладнання на ТОВ «Житомирський м'ясокомбінат». Також значний позитивний вплив на показники галузі справляє введення в експлуатацію у листопаді 2013 року сучасного м'ясопереробного підприємства європейського зразку ТОВ «Інкофуд-Бердичів» з білоруськими інвестиціями, проектною потужністю 2,2 тис. тонн продукції у місяць. Упродовж 2016-2020 років планується виведення підприємства на проектну потужність.

Проблемні питання:

- недостатня кількість сировини для здійснення безперервної виробничої діяльності м'ясопереробних підприємств;
- зменшення обсягів реалізації м'яса та м'ясопродуктів на внутрішньому ринку внаслідок зростання оптово-відпускних цін та падіння купівельної спроможності населення;
- диспаритет цін на м'ясну продукцію та висока собівартість спричиняють збитковість виробництва м'яса;
- незабезпечення норм міжнародних стандартів унеможлиблює вихід м'ясопродукції на зовнішні ринки.

2.5. Інфраструктура**2.5.1. Фермерські господарства**

В області зареєстровано 1005 фермерських господарств, з них 769 здійснюють господарську діяльність. Найбільша кількість їх сконцентровано в Ружинському – 110, Житомирському – 81, Попільнянському – 78, Андрушівському – 75, Бердичівському – 67 та Коростишівському – 54. Найменше фермерських господарств в Народицькому – 4, Овруцькому – 11 та Лугинському – 13 районах.

У структурі суб'єктів підприємницької діяльності галузі фермерські господарства займають 1,1%. Площа землі в обробітку даних господарств становить 63,8 тис. га, у тому числі ріллі 61,5 тис. га. У середньому на одне фермерське господарство припадає 83 га.

По градації земель 28 господарств (3,5%) мають у користуванні більше 500 га, 45 господарств (6%) - від 200 до 500 га землі, 127 господарств (16,5%) – від 51 – 200 га, решта 569 господарств (74 %) – до 50 га землі.

Фермерські господарства ведуть переважно дрібнотоварне сільськогосподарське виробництво, більшість з них здійснюють виробництво рослинницької продукції, та спеціалізуються на вирощуванні зернових, технічних, картоплі, овочів та кормових культур. Виробничу спрямованість фермери визначають, враховуючи наявність власних матеріально-технічних та фінансових можливостей. Так, лише 135 фермерських господарств (14% від загальної кількості) займаються тваринництвом.

Щорічно фермерськими господарствами виробляється 3,5% валової продукції сільського господарства області. У натуральних величинах – майже 100 тис. тонн (8% від обласного показника) зерна, 20,0 тис. тонн (2%) картоплі, 8,0 тис. тонн (7%) соняшнику, 10,0 тис. тонн (4%) сої, 7,0 тис. тонн (14%) ріпаку, понад 11,0 тис. тонн (2%) молока, 7,0 млн. штук (2%) яєць, вирощується у живій вазі понад 3,0 тис. тонн (3%) худоби та птиці.

У 2015 році фермерськими господарствами області утримувалося 7,4 тис. голів великої рогатої худоби, в тому числі 3,2 тис. корів, свиней – 14,8 тис. голів, 642 голів овець, 75,1 тис. голів птиці та 265 коней, 726 бджолосімей.

Для поліпшення племінних і продуктивних якостей великої рогатої худоби протягом 2011-2013 років за рахунок підтримки з обласного бюджету 17 фермерськими господарствами сімейного типу придбано 408 голів племінного високопродуктивного поголів'я великої рогатої худоби молочного та м'ясного напряму продуктивності.

В області постійно зростає кількість фермерських господарств, збільшуються площі землі в обробітку (головним чином за рахунок оренди земель), нарощуються обсяги виробництва продукції, підвищується її якість, конкурентоздатність, суттєвішим стає внесок фермерів у виробництво сільськогосподарської продукції. Фермери набувають виробничого і підприємницького досвіду, фермерський осередок поповнюється висококваліфікованими організаторами велико-товарного виробництва.

Проблемні питання:

- недостатня забезпеченість матеріально-технічними ресурсами, виробничими та тваринницькими приміщеннями;
- відсутність надання державної фінансової підтримки фермерським господарствам на безповоротній основі;
- нерегульованість ринку збуту продукції аграрного сектора;
- недосконалість механізму довгострокового кредитування та оподаткування фермерських господарств;
- значні труднощі з отриманням кредитних ресурсів через відсутність ліквідного забезпечення кредитів;
- проблеми з реєстрацією договорів оренди невитребуваних земельних часток (паїв) для використання їх фермерськими господарствами.

2.5.2. Особисті селянські господарства

В області наявних 189,2 тис. особистих селянських господарств (домогосподарств), в обробітку яких сконцентровано понад 750 тис. га сільськогосподарських угідь, з них понад 550 тис. га ріллі. Особисті селянські господарства займають високу питому вагу у загальному показнику виробництва. У 2011 році цією категорією господарств вироблено 69% валової продукції сільського господарства, у 2012 - 65%, у 2013 - 56%, у 2014 - 55%, а за підсумками 2015 року - 59%.

Особисті селянські господарства стали основними виробниками найбільш трудоемких культур: картоплі, овочів, плодів і ягід та тваринницької продукції.

У 2015 році особистими селянськими господарствами вирощено 224,7 тис. тонн зерна (17,7% валового збору області), цукрових буряків – 19,4 тис. тонн (5,0%), соняшнику на зерно – 2,2 тис. тонн (1,9%), сої – 5,3 тис. тонн (2,0%), картоплі – 1130,2 тис. тонн (96%), овочів – 256,7 тис. тонн (98%), плодів та ягід – 49,8 тис. тонн (99%).

Станом на 01.01.2016 року в цій категорії господарств утримувалось 120,5 тис. голів великої рогатої худоби (68,0% від загального по області), в тому

числі корів 86,7 тис. голів (77,7%), свиней 104,6 тис. голів (65,1%); овець і кіз 22,0 тис. голів (81,5%); птиці 6142,1 тис. голів (91,8%).

Цією категорією господарств у 2015 році вироблено: молока – 485,6 тис. тонн (82,7%), яєць 531,7 млн. штук (90,2%), реалізовано на забій худоби та птиці в живій вазі 65,6 тис. тонн (79,7%).

В особистих господарствах населення (домогосподарствах) працює більше половини всього населення, зайнятого у сільському господарстві, - голови господарств і їх родини.

Такі господарства мають цілу низку переваг. По-перше, вони мають могутній потенціал розширення внутрішнього виробництва сільськогосподарських товарів (продовольча безпека, доступні продукти харчування). По-друге, особисті господарства (домогосподарства) – основа зникаючого сільського населення, по суті, головне джерело його виживання. По-третє, вони мають велике соціальне значення в якості додаткового джерела благ (продукти харчування, оздоровлення, відпочинок і туризм, виховання дітей, культурне відтворення тощо) для малозабезпечених верств населення. По-четверте, функціонуючі особисті селянські господарства мають величезний потенціал як складова одиниця для розвитку великих форм господарювання на основі кооперування або інтегрування.

Проблемні питання:

- особисті селянські господарства мають в обмеженій кількості матеріально-технічні ресурси, базуються переважно на ручній праці і засобах малої механізації, що не дає можливості використовувати прогресивні агротехнології;
- обмежений доступ до фінансових ресурсів, необхідних для покращення технології ведення землеробства і тваринництва з використанням нових й більш продуктивних сортів рослин та порід тварин;
- відсутність стабільних і надійних каналів реалізації виробленої продукції;
- низький рівень сервісного обслуговування з постачання матеріально-технічних ресурсів;
- складність самостійно адаптуватися до вимог аграрних ринків щодо виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції.

2.5.3. Дорадництво

В ході децентралізації та об'єднання сільських жителів у об'єднані територіальні громади в області створено 45 об'єднаних територіальних громад.

В ході реформування аграрного сектору на території Житомирської області розпайовано 1100,6 тис.га сільськогосподарських угідь.

Сільськогосподарські підприємства уклали із власниками земельних (часток) паїв, земельних ділянок договорів оренди на загальну площу 588,7 тис.га землі, або 53,5 % від розпайованих. Майже половина розпайованих земель не перебуває у використанні організованих форм господарювання і все більш гострими стають проблеми ефективності господарювання на селі. Проблема, що склалася з надання власникам земельних часток (паїв), які обробляють їх

самостійно, інформаційно-дорадчих послуг, потребує невідкладного її розв'язання.

Проблеми діяльності суб'єктів господарювання у сільській місцевості та сільського населення передбачається розв'язати шляхом надання дорадчої допомоги сільськогосподарським товаровиробникам в питаннях:

інформування про новітні досягнення аграрної науки і техніки, впровадження у виробництво сучасних технологій, поширення передового досвіду господарювання, дотримання стандартів якості та безпеки сільськогосподарської продукції;

організації мережі збуту сільськогосподарської продукції від виробника до споживача шляхом надання дорадчих послуг із створення сільськогосподарських заготівельно-збутових кооперативів;

сприяння самоорганізації сільських громад з питань зайнятості;

надання суб'єктам господарювання, які проводять діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню соціально-спрямованих дорадчих послуг, що мають найбільший соціальний ефект, за рахунок коштів державного бюджету, а інших послуг – за рахунок замовників;

залучення до розв'язання зазначених проблем суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності у сфері сільського господарства.

Проблемні питання:

залучення у виробництво товарної сільськогосподарської продукції особистих селянських господарств та господарств населення;

участь у державних та місцевих програмах освоєння коштів для підтримки сільськогосподарського виробництва;

адаптація до ринкових умов дрібних суб'єктів господарювання, які проводять діяльність у сільській місцевості;

агротехнічне та сервісне обслуговування особистих селянських господарств та господарств населення;

виробництво якісної та безпечної продукції та її реалізація особистими селянськими господарствами та господарствами населення.

2.5.4. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи

Із зміною суспільних відносин на селі, постає визначальною роль розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації.

Вирішальна роль у виробленні і здійсненні аграрної політики належить сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам, які є неприбутковими організаціями і створюються безпосередньо особистими селянськими та фермерськими господарствами з метою надання послуг та зменшення витрат для досягнення більш високих результатів господарювання, збільшення доходів членів кооперативу, їх захисту в конкурентній боротьбі з монопольними структурами у сфері збуту продукції на внутрішньому та зовнішньому продовольчих ринках.

У даний час в області зареєстровано 93 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи. Найбільша їх кількість в Житомирському – 12, Бердичівському 11, Червоноармійському – 10, Олевському – 8, Андрушівському, Брусилівському та Малинському по 7.

Із наявних кооперативів надають послуги лише 24. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи здійснюють обслуговування своїх членів - виробників сільськогосподарської продукції, не маючи на меті одержання прибутку. Тому не маючи підтримки від держави, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив самостійно не спроможний закупити основні матеріально-технічні засоби виробництва, що призводить до використання зношеної техніки та обладнання, а в послідуючому до припинення діяльності кооперативу і приходиться звертатись по наданню послуг до приватних структур, де ціни у 2-3 рази вищі ніж у кооперативі.

За 2015 рік сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами надано послуг на суму 2,6 млн. грн. За обсягами та якістю наданих послуг вони не задовольняють зростаючих потреб виробників сільськогосподарської продукції та її споживачів, адже в області понад 96% картоплі, 98% овочів, 99% фруктів, 82% молока, 78% м'яса виробляються особистими селянськими, фермерськими господарствами та фізичними особами, які не мають постійно діючих каналів реалізації такої продукції.

Підвищення цін на енергоресурси, сільськогосподарську техніку, мінеральні добрива, низький рівень закупівельних цін, відсутність стабільних і надійних каналів реалізації робить виробництво в особистих селянських господарствах неефективним.

Як результат – значна частина вирощеної сільськогосподарської продукції, особливо у віддалених від приміської зони селах, згодовується худобі та псується. Частина її потрапляє до кінцевих споживачів, але через посередників, чи продається селянами на стихійних ринках.

Розв'язання проблем можливе за рахунок створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в тих населених пунктах, де відсутні будь-які агроформування, з метою надання допомоги особистим селянським господарствам по обробітку землі та збиранні урожаю, реалізації продукції, ветеринарному обслуговуванні та штучному осіменінні тварин. Така форма господарювання дасть можливість ефективно використовувати державну допомогу, забезпечити внутрішній ринок високоякісною та доступною продукцією вітчизняного виробництва, дозволить селянам отримати доходи від своєї праці та, безумовно, стимулюватиме соціально-економічний розвиток сільських територій у цілому.

Проблемні питання:

- відсутність фінансової підтримки розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації державою;
- зношеність матеріально-технічних ресурсів з надання послуг членам кооперативу;

- відсутність стабільних і надійних каналів реалізації продукції;
- недосконалість правової складової діяльності кооперативів, низький рівень кваліфікації персоналу (керівник, бухгалтер, юрист), що знижує ефективність їх діяльності як важливих засобів недержавного регулювання аграрного сектора економіки та призводить до значних ускладнень під час діяльності;
- недостатність фінансування за рахунок місцевих бюджетів.

2.5.5. Соціальний розвиток села

Кредитування індивідуального житлового будівництва на селі за державною програмою «Власний дім».

Щорічно із загального обсягу введеного в експлуатацію в області житла на сільську місцевість припадає близько третини.

Основним інвестором житлового будівництва у сільській місцевості виступає населення, яке за власні кошти поліпшує свої житлові умови.

Підтримка індивідуальних сільських забудовників здійснюється шляхом надання пільгових кредитів на нове будівництво, добудову та реконструкцію житла, придбання житла, інженерні мережі за трьома напрямками: з державного, обласного та районних бюджетів.

Державна підтримка надається шляхом пільгового кредитування індивідуальних сільських забудовників на будівництво (реконструкцію) та придбання житла через створення відповідного фонду підтримки «Власний дім». Обласна програма «Власний дім» є складовою Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки.

За період дії програми «Власний дім» з 2000 року пільговим кредитом скористались 1175 сільських жителів області на загальну суму 22,8 млн. гривень.

У 2015 році пільговий кредит отримали 16 сімей на загальну суму 1705,8 тис. грн. З обласного бюджету пільговим кредитом скористалися 8 сільських забудовників на суму 850,0 тис. грн., якими придбано 4 житлових будинки загальною площею 279,9 кв. м., проведено реконструкцію 4 житлових будинків загальною площею 258,3 кв. м.

Проблемні питання

- переважна більшість сільського населення через низький рівень доходів не має можливості залучити власні кошти у житлове будівництво;
- низька забезпеченість сільських жителів області власним упорядкованим житлом;
- висока вартість житлового будівництва та недоступність його для більшості сільського населення;
- високий безперервний відтік молоді та економічно активного населення із сільської місцевості;
- обмеженість фінансової підтримки будівництва житла на селі з державного та місцевого бюджетів;
- недостатність державного пільгового кредитування.

3. Визначення мети Програми

Програма розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки спрямована на виконання «Стратегії розвитку агропромислового сектору економіки на період до 2020 року», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.13 № 806-р, «Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2020 року», затвердженої рішенням обласної ради від 19.03.15 № 1403, у частині забезпечення продовольчої безпеки держави, розвитку високоефективного сільськогосподарського виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції сільськогосподарського виробництва на внутрішньому і зовнішньому ринках та рівня зайнятості сільського населення, розв'язання проблем соціальної інфраструктури на селі.

З метою підтримки сільського господарства та сільських територій області розроблена єдина комплексна Програма розвитку агропромислового комплексу на період до 2020 року.

Основною метою розроблення Програми є створення організаційно-економічних умов для ефективного соціально спрямованого розвитку аграрного сектору, надання допомоги в створенні належних умов для формування сучасного, відповідно до світових стандартів, конкурентоспроможного агропромислового комплексу, стабільного забезпечення населення якісною, безпечною, доступною за цінами вітчизняною сільськогосподарською продукцією, продукцією харчової та переробної промисловості, сільськогосподарською сировиною.

За очікуваними результатами хід реалізації завдань і заходів Програми розвитку агропромислового комплексу області сприятиме темпам росту валової продукції сільського господарства протягом 2016-2020 років, щорічно не менше як на 0,2 %.

Для практичного досягнення мети в області наявний потужний природно-ресурсний та аграрний потенціал, трудові ресурси.

Реалізація завдань і заходів Програми дасть можливість прискорити процеси відродження села, сприятиме збільшенню виробництва традиційних для Полісся культур, розвитку підприємництва та ринкової інфраструктури в сільській місцевості, підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, добробуту та зайнятості сільського населення, розв'язанню цілого ряду соціально-економічних проблем.

4. Шляхи і засоби розв'язання проблеми, обсяг та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми.

Запорукою належного виконання Програми є організація ефективної роботи та узгодженість дій виконавців програми.

Основні шляхи і засоби розв'язання проблеми:

- забезпечення міжгалузевої, міжвідомчої координації при вирішенні завдань аграрного спрямування на обласному рівні;

- забезпечення адміністративної та організаційної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та особистих селянських господарств;
- організація залучення зацікавлених партнерів до створення нових потужностей з виробництва та переробки сільськогосподарської продукції;
- сприяння залученню інвестицій міжнародних фінансових установ та країн – партнерів України для реалізації проектів в агропромисловому комплексі;
- стимулювання створення та функціонування об'єднань виробників сільськогосподарської продукції, зокрема сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, фермерських господарств;
- розробка заходів щодо мотивації у сільськогосподарських товаровиробників до розвитку трудомістких галузей, зокрема овочівництва, хмелярства, льонарства, тваринництва, органічного виробництва;
- здійснення контролю за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення, надання методичної допомоги користувачам (власникам) землі стосовно економічного стимулювання та раціонального використання і охорони земель сільськогосподарського призначення;
- сприяння впровадженню наукових знань, рекомендацій, опрацювань у виробництво;
- налагодження системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів для аграрного сектору економіки.

Фінансово-економічний механізм реалізації Програми включає в себе засоби:

- економічного та фінансового забезпечення аграрної діяльності;
- економічного стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та використання і охорони земель;
- економічного покарання за порушення чинного законодавства.

Джерела фінансування заходів

Фінансування Програми в необхідних обсягах передбачається здійснювати виходячи з наявних фінансових ресурсів, зокрема за рахунок коштів державного бюджету, обласного і місцевих бюджетів, приватних інвестицій та інших джерел не заборонених законодавством.

4.1 Строки та етапи виконання Програми

Програму передбачається виконати протягом 2016-2020 років.

5. Перелік завдань (напрямів) і заходів Програми та результативні показники.

Перелік завдань (напрямів) і заходів програми та результативні показники приведені у додатку 3.

6. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координацію та планування робіт на основі визначених Програмою заходів забезпечують відповідно до своєї компетенції обласна рада, обласна державна адміністрація та структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу.

Контроль за ходом реалізації Програми здійснює постійна комісія обласної ради з питань агропромислового комплексу, земельних відносин та розвитку села.

Безпосередній контроль за виконанням заходів і завдань Програми, за цільовим та ефективним використанням коштів здійснюють головні розпорядники коштів, структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу і постійна комісія обласної ради з питань агропромислового комплексу, земельних відносин та розвитку села.

Структурний підрозділ обласної державної адміністрації, що забезпечує виконання функцій з питань агропромислового комплексу один раз на рік до 25 лютого готує та подає департаменту економічного розвитку, торгівлі та міжнародного співробітництва облдержадміністрації узагальнену інформацію про стан виконання Програми.

Перший заступник
голови обласної ради

С.М. Крамаренко

Ресурсне забезпечення

Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки

(із змінами, внесеними згідно рішення від 27.07.2018 № 1127, 25.10.2018 № 1234, 18.12.2018 № 1299, 18.12.2019 № 1733)

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Період виконання Програми					Всього витрат на виконання програми
	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг ресурсів всього, в тому числі:	687,55	609,05	693,802	771,744	868,05	3630,196
державний бюджет	99,2	92,7	103,0	112,1	121,8	528,8
обласний бюджет	5,35	6,15	7,802	9,644	10,65	39,596
бюджети сіл, селищ, міст районного значення						
кошти небюджетних джерел	583,0	510,2	583,0	650,0	735,8	3061,8

Показники продукту
Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки

№ п/п	Назва показника	Одиниця виміру	Вихідні дані на початок дії програми	Етапи виконання Програми					Всього витрат на виконання програми млн. грн.
				2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Показники продукту Програми									
1.	Темпи росту валової продукції сільського господарства	%	92,1	101,8	101,9	102,2	102,4	102,9	
1. Рослинництво									
1.1	Темпи росту виробництва продукції рослинництва	%	86,9	102,5	102,7	102,9	103,0	103,1	2006,5
1.2.	Валове виробництво в т. ч.:								
<i>1.2.1</i>	- зерна	тис. тонн	1397,2	1700,0	1812,3	2031,6	2164,0	2300,0	1585,0
<i>1.2.2</i>	- гречки	тис. тонн	4,2	5,94	6,64	6,78	9,16	10,32	32,3
<i>1.2.3</i>	- цукрових буряків	тис. тонн	606,7	590,0	624,0	654,7	695,8	750,0	х
<i>1.2.4</i>	- картоплі	тис. тонн	1176,4	1200,0	1269,0	1338,0	1384,0	1454,0	38,6
<i>1.2.5</i>	- овочів	тис. тонн	271,8	271,0	284,4	293,5	307,3	320,0	8,0
<i>1.2.6</i>	- сої	тис. тонн	289,0	341,0	376,0	409,2	428,4	468,0	х

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.3	Темпи росту продукції молокопереробної галузі	%	97,7	100,2	100,2	100,2	100,2	100,2	320,0
3.4	Темпи росту продукції м'ясопереробної галузі	%	110,1	100,9	100,9	100,9	100,9	100,9	222,5
4. Інфраструктура аграрного ринку									
4.1	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	одиниць		1	5	7	8	9	16,2
4.2	Фермерські господарства	одиниць		3	5	6	6	5	44,8
5. Індивідуальне житлове будівництво на селі «Власний дім»									
5.1	- введення житлових будинків	одиниць		6	9	10	10	10	20,35
5.2	- закупівля житлових будинків	одиниць		10	10	12	15	18	
5.3	- інженерні мережі	одиниць		4	4	4	4	4	
II. Показники ефективності Програми									
1. Рослинництво									
1.1	Урожайність в т.ч.								
<i>1.1.1</i>	- зернові	ц/га	41,6	43,8	43,8	45,0	45,4	46,0	x
<i>1.1.2</i>	- гречка	ц/га	7,1	9,2	9,7	9,9	10,1	10,3	x
<i>1.1.3</i>	- цукровий буряк	ц/га	497,0	475,1	480,0	484,0	490,0	500,0	x
<i>1.1.4</i>	- льон-довгунець (льоноволокно)	ц/га	5,2	7,3	7,5	8,0	8,0	8,0	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1.5	- соя	ц/га	17,4	22,0	23,5	24,8	25,2	26,0	х
1.1.6	- картопля	ц/га	201,0	205,0	212,0	215,0	215,0	216,0	х
1.1.7	- овочі	ц/га	263,0	256,1	259,2	260,4	260,9	266,7	х
1.1.8	- хміль	ц/га	9,0	10,0	10,0	12,5	13,5	15,0	х
1.19	- плоди та ягоди (сади)	ц/га	125,7	135,0	138,0	140,0	143,0	145,0	х
1.2	Хімічна меліорація (вапнування) кислих ґрунтів	збільшен- ня урожай- ності на ц з 1 га		3,0	3,0	4,0	4,5	5,0	х
1.3	Органічне сільськогосподарське виробництво	кількість господа- руючих суб'єктів	5	10	14	18	22	25	х
1.4	Кормовиробництво	кормів на 1 ум.голову, ц.к.од	22,5	22,6	22,7	22,7	22,8	23,0	х
	2. Тваринництво								
2.1	Молочне скотарство	надій на 1 корову кг	5026	5173,0	5213,0	5234,0	5254,0	5294,0	х
2.2	М'ясне скотарство	середньо- добовий привіс, г	460,0	500,0	530,0	550,0	580,0	600,0	х
2.3	Свинарство	середньо- добовий привіс, г	516,0	550,0	580,0	600,0	620,0	650,0	х

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.4	Птахівництво	отримано яєць на 1 курку- несучку	220	227	229	233	237	240	x
2.5	Бджільництво	Виробниц- тво кг меду на 1 бджо- лосім'ю	35,2	36,4	36,4	36,7	36,8	36,8	x
2.6	Фермерські господарства	збільшення поголів'я корів, гол		30	35	35	35	40	x
3. Інфраструктура аграрного ринку									
3.1	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	Кількість наданих послуг, тис. грн		4,0	4,2	4,5	4,7	5,0	x
4. Індивідуальне житлове будівництво на селі «Власний дім»									
4.1	- введення житлових будинків	одиниць	4	6	9	10	10	10	x
4.2	- закупівля житлових	одиниць	4	10	10	12	15	18	x
4.3	- інженерні мережі	одиниць		4	4	4	4	4	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
III. Показники якості програми									
1.1	Реалізація молока на переробні підприємства I сорту	%	31	35	40	45	50	55	x
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.2	Реалізація худоби вищої вгодованності	%	42	43	45	47	49	50	x
1.3	Реалізація свиней I категорії	%	38	40	42	44	45	47	x

**Напрями діяльності та заходи
Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки**

№ п/п	Назва напрямку діяльності (пріорит. завдання)	Перелік заходів програми	Термін викона-	Виконавці	Джерела фінансуван-ня	Орієнтовний обсяг фінансування, млн. грн. т.ч. по роках					Очікуваний результат	
						всього	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік		2020 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Підтримка галузі рослинництва												
1	Хімічна меліорація (вапнування) кислих ґрунтів (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)	Агрохімічне обстеження сільськогосподарських угідь. Проведення хімічної меліорації (вапнування) кислих ґрунтів. Створення спеціалізованих підрозділів із проведення робіт по вапнуванню ґрунтів на базі механізованих загонів, що виконують розкислення кислих ґрунтів.	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, Житомирська філія ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», с. г. підприємства (за згодою), ПАТ «Житомироблагрохім» (за згодою).	Обласний бюджет Небюджетні джерела	197,0 1,0	22,4 -	30,6 -	40,0 -	48,0 -	55,0 -	Поліпшення агроекологічного стану ґрунтів

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2	Насінництво	Удосконалення структури системи насінництва в області	2016 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, Інститут сільського гос-ва Полісся НААН, РДА, державна насіннева інспекція в Житомирській області	Небюджетні джерела	2,0	-	0,5	0,5	-	1,0	Створення елітно-насі-ницьких господарств та забезпе-чення якіс-ним посів-ним мате-ріалом під-приємств області.
3	Зернове господар-ство	Впровадження досягнень генетики і біотехнології, селекції і насінництва у виробництво. Оновлення зернозбирального парку. Будівництво елеваторів для зберігання і сушки зерна на території області	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с.г. під-ва (за згодою), Інспекція с/г в Житомирській області (за згодою), Житомирська філія НАК «Укragenrolізинг»	Дер-жав-ний бюджет Небю-джет-ні дже-рела	1585,0 210,0 1375,0	335,0 35,0 300,0	260,0 40,0 220,0	295,0 42,0 253,0	322,0 45,0 277, 0	373,0 48,0 325,0	Збільшен-ня вироб-ництва зер-на на 20% до 2020 р. Забезпече-ння області продоволь-чим зер-ном. Покращен-ня технічного, фінансово-го стану

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4	Вирощування гречки (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)	Збільшення обсягів виробництва гречки	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. підприємства (за згодою), Інспекція сільського господарства в Житомирській області	Обласний бюджет Небюджетні джерела	26,4 5,6 20,8	4,4 0,8 3,6	4,7 0,8 3,9	4,2 - 4,2	4,5 - 4,5	4,6 - 4,6	Розширення площ посіву гречки до 10,0 тис. га. у 2020 році в сільськогосподарських підприємствах області
5	Вирощування льону-довгунцю та льону олійного (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)	Збільшення посівних площ льону олійного та льону -довгунцю	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. підприємства (за згодою), Інспекція сільського господарства в Житомирській області	Обласний бюджет Небюджетні джерела	78,6 11,5 67,1	14,9 3,9 11,0	14,1 2,0 12,1	13,2 - 13,2	14,3 - 14,3	16,5 - 16,5	Збільшення у 2020 році виробництво льоно-волокна до 1,2 тис. тонн, виробництво насіння льону олійного до 8,0 тис. тонн

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
												Створення 50 робочих місць
6	Вирощування хмелю	Впровадження інноваційних екологічно безпечних, ресурсоефективних енергозберігаючих технологій вирощування і переробки хмелю. Реконструкція хмелекомплексів.	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. підприємства (за згодою)	Небюджетні джерела	10,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,6	Досягнення поступового збільшення площ хмеленасаджень до 400 га
7	Вирощування картоплі (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299)	Формування якісної структури насаджень Удосконалення сортового складу та система селекції і насінництва картоплі	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, спеціалізовані насінницькі господарства (за згодою)	Обл. бюджет Небюджетні джерела	32,0 3,9 30,0	2,0 - 2,0	8,0 - 8,0	6,0 - 6,0	8,0 - 8,0	8,0 - 8,0	Забезпечення населення високоякісним посадковим матеріалом
8	Овочівництво	Підтримка будівництва овочесховищ із сучасними технологіями довготривалого зберігання	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. під-ва під-ва(за згодою)	Небюджетні джерела	8,0	-	0,5	1,0	1,5	5,0	Забезпечення потреб населення області в овочевій продукції

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
9	Садівництво, ягідництво	Розширення площ скороплідних та ягідних насаджень інтенсивного типу. Використання крапельного зрошення та фертизації у промислових насадженнях. Монтаж лінії по охолодженню та зберіганню ягід ТОВ «Українська ягода» Бердичівського району	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. підприємства (за згодою)	Небюджетні джерела	9,2	3,7	1,0	1,5	1,5	1,5	До 2020 року доведення площ закладки плодово-ягідних насаджень до 4500га
10	Розвиток органічного виробництва (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)	Фінансова підтримка господарюючим суб'єктам у сфері органічного виробництва для часткового відшкодування вартості витрат на сертифікацію відповідності виробництва	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, с. г. підприємства (за згодою)	Обл. бюджет	31,542 0,737	7,1 0,1	6,095 0,095	6,242 0,242	6,156 0,156	6,2 0,2	Збільшення кількості господарюючих суб'єктів та обсягів виробництва органічної сільськогосподарсь-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		органічної продукції та часткового відшкодування вартості органічного насінневого матеріалу			Небюджетні джерела	31,0	7,0	6,0	6,0	6,0	6,0	кої продукції
Всього по галузі рослинництва: <i>(із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)</i>						2006,49	391,0	327,295	369,642	420,156	498,4	
Державний бюджет						210,0	35,0	40,0	42,0	45,0	48,0	
Обласний бюджет						18,837	4,8	2,895	0,242	0,156	0,2	
Кошти небюджетних джерел						1788,2	351,2	284,4	327,4	375,0	450,2	

Підтримка галузі тваринництва

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
11	Молочне скотарство <i>(із змінами, внесеними згідно із рішенням від 27.07.2018 № 1127, 25.10.2018 №1234, 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)</i>	Створення сприятливих умов для реалізації інвестиційних проектів по молочному скотарству <i>у тому числі: підтримка сільськогосподарських підприємств</i>	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, головне управління ветеринарної медицини у Житомирській області, сільськогосподарські підприємства (за згодою)	Державний бюджет Небюджетні джерела Обласний бюджет	311,877 195,0 103,0 13,877	63,0 45,0 18,0 -	50,005 30,0 18,0 2,005	59,038 35,0 20,0 4,14	66,234 40,0 22,0 4,234	73,6 45,0 25,0 3,6	Збільшення поголів'я корів молочного напрямку та виробництва молока

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		<p>за приріст поголів'я корів власного відтворення молочного, м'ясного та комбінованого напрямів продуктивності;</p> <p>часткове відшкодування вартості закуплених племінних телиць, нетелей, корів господарствами населення;</p> <p>відшкодування вартості закуплених установок індивідуального доїння господарствами населення</p>				2,414		0,074	0,606	0,734	1,0	
						0,12		0,02	-	-	0,1	
						11,343		1,911	3,432	3,5	2,5	
12	М'ясне скотарство	Створення сприятливих умов для реалізації інвестицій-	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, голов-	Державний бюджет	55,5 28,0	10,5 5,0	10,5 5,0	11,5 6,0	11,5 6,0	11,5 6,0	До 2020 року чисельність м'ясної худоби

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		них проектів по м'ясному скотарству.		не управління ветеринарної медицини у Житомирській області	Небюджетні джерела	27,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	довести до 3,6 тис. голів.
13	Свинарство	Створення відповідних технологічних та інвестиційних умов для забезпечення сталого розвитку свинарства, будівництва та модернізації об'єктів і виробничих процесів.	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, головного управління ветеринарної медицини у Житомирській області, с. г. підприємства (за згодою)	Державний бюджет	88,3	18,3	19,0	20,0	15,0	16,0	Нарощування на 20% чисельності поголів'я свиней та обсягів реалізації свинини
					Небюджетні джерела	24,0	4,0	4,0	5,0	5,0	6,0	
					Небюджетні джерела	64,3	14,3	15,0	15,0	10,0	10,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	Птахівництво	Залучення інвестиційних коштів у модернізацію функціонуючих та будівництво нових птахокомплексів	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, головне управління ветеринарної медицини у Житомирській області, сільськогосподарські підприємства (за згодою)	Державний бюджет, Небюджетні джерела	261,2 38,0 223,2	60,2 6,0 54,2	43,0 8,0 35,0	48,0 8,0 40,0	53,0 8,0 45,0	57,0 8,0 49,0	До 2020 року довести чисельність поголів'я птиці до 7,6 млн. гол, виробництво яєць - до 800 млн. штук, м'яса птиці - до 15,0 тис. тонн.
Всього по галузі тваринництва: (із змінами, внесеними згідно із рішенням від 27.07.2018 № 1127, 25.10.2018 № 1234, 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)						716,877	152,0	122,505	138,538	145,734	158,1	
Державний бюджет						285,0	60,0	47,0	54,0	59,0	65,0	
Обласний бюджет						13,877	-	2,005	4,038	4,234	3,6	
Кошти небюджетних джерел						418,0	92,0	73,5	80,5	82,5	89,5	

Харчова і переробна промисловість (розвиток основних галузей)												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
15	Зернопереробна галузь	Сприяння залученню інвестицій в розвиток високотехнологічного конкурентоспроможного виробництва зернопереробних підприємств модернізація та технічне переоснащення матеріально-технічної бази Філії ПАТ ДПЗКУ «Черняхівський елеватор». Забезпечення стабільної роботи ДП «Крупозавод «Озерянка», доведення потужності до 10,0 тис. тонн до 2020 року	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, ПАТ ДПЗКУ (за згодою	Небюджетні джерела	80,0	15,0	10,0	15,0	20,0	20,0	Забезпечення потреб області в продукції борошномельної та круп'яної промисловості. Завантаження потужностей підприємства, підвищення ефективності роботи, створення робочих місць
1	Цукрова галузь	Модернізація виробничо-	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК	Небюджет-	115,0	20,0	20,0	25,0	25,0	25,0	Доведення щорічного

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		технологічного обладнання. Запровадження комплексу інноваційних енергозберігаючих заходів		РДА, керівники ПАТ «Червонський цукровик» і ТОВ «Сігнет-Центр» (за згодою)	ні джерела Небюджетні джерела	70,0 45	10,0 10	15,0 5,0	15,0 10,0	15,0 10,0	15,0 10,0	виробництва цукру до 80 тис. тонн. Створення робочих місць, зменшення собівартості виробництва цукру
17	Молокопереробна галузь	Впровадження у виробництво інноваційних технологій, встановлення нових виробничих ліній та розробка нових видів продукції, запровадження систем управління безпекою та якістю харчових продуктів.	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, молокопереробні підприємства (за згодою)	Небюджетні джерела	320,0	55,0	60,0	65,0	70,0	70,0	Збільшення обсягів виробництва молочної продукції, асортименту, експортних поставок, підвищення її якості та безпечності

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
18	М'ясо переробна галузь	Модернізація м'ясопереробних підприємств, впровадження у виробництво новітніх технологій і обладнання, створення власної сировинної бази та інтеграція із товаровиробниками	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, м'ясопереробні та сільськогосподарські підприємства (за згодою)	Небюджетні джерела	222,5	36,5	40,5	45,5	50,0	50,0	Збільшення обсягів виробництва продукції та надходжень до бюджету
Всього по галузі харчова і переробна промисловість:						807,5	136,5	145,5	165,5	180,0	180,0	
Державний бюджет						-	-	-	-	-	-	
Обласний бюджет						-	-	-	-	-	-	
Кошти небюджетних джерел						807,5	136,5	145,5	165,5	180,0	180,0	
Інфраструктура аграрного ринку												
19	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 №1299; 18.12.2019 № 1733)	Сприяння розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА	Держ. бюджет Обл. бюджет Небюджетні джерела	13,754 5,0 1,054 7,7	- - -	2,5 1,0 -	2,954 1,0 0,254 1,7	3,8 1,5 0,3 2,0	4,5 1,5 0,5 2,5	Створення протягом 5 років 30 кооперативів, забезпечення надання послуг на 22,4 млн. грн., створення 250 робочих місць

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
20	Фермерські господарства (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)	Сприяння розвитку фермерських господарств	2016 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА	Державний бюджет, Обласний бюджет Небюджетні джерела	43,272 17,8 1,472 24,0	5,5 2,7 - 2,8	7,2 3,0 - 4,2	8,468 3,6 0,268 4,6	10,404 4,0 0,404 6,0	11,7 4,5 0,8 6,4	Збільшення виробництва валової продукції фермерськими господарствами до 8% у загальному показнику виробництва валової продукції
21	Дорадництво (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299)	Забезпечення потреб сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення у розширенні професійних знань і вдосконаленні практичних навичок господарювання на селі.			Державний бюджет Обласний бюджет Небюджетні джерела	5,1 1,5 0,1 3,5	- - -	- - -	1,5 0,5 - 1,0	1,55 0,5 0,05 1,0	2,05 0,5 0,05 1,5	

	Всього по напрямку інфраструктура, (із змінами, внесеними згідно рішення від 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)				62,126	5,5	9,7	12,92 2	15,754	18,25		
	Державний бюджет				24,3	2,7	4,0	5,1	6,0	6,5		
	Обласний бюджет				2,626	-	-	0,522	0,754	1,35		
	Кошти не бюджетних джерел				35,2	2,8	5,7	7,3	9,0	10,4		
Соціальний розвиток села												
22	Кредитування індивідуального житлового будівництва на селі за державною програмою «Власний дім» (із змінами, внесеними згідно із рішенням від 27.07.2018 № 1127,	Надання довгострокових кредитів для придбання і спорудження житла та облаштування домашнього господарства жителів села	2016 - 2020	Структурний підрозділ ОДА з питань АПК, РДА, КП «Облакський фонд підтримки житлового будівництва на селі»	Державний бюджет Обласний бюджет Небюджетні джерела	37,2 9,5 14,8 12,9	2,55 1,5 0,55 0,5	4,05 1,7 1,25 1,1	7,2 1,9 3,0 2,3	10,1 2,1 4,5 3,5	13,3 2,3 5,5 5,5	Розширення сфери будівництва та покращення житлових умов проживання сільського населення

18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)												
Всього за напрямком: Кредитування індивідуального житлового будівництва на селі					37,2	2,55	4,05	7,2	10,1	13,3		
Державний бюджет					9,5	1,5	1,7	1,9	2,1	2,3		
Обласний бюджет					13,8	0,55	1,25	3,0	4,5	5,5		
Кошти небюджетних джерела					12,9	0,5	1,1	2,3	3,5	5,5		

Всього за Програмою

(із змінами, внесеними згідно із рішенням від 27.07.2018 № 1127, 25.10.2018 № 1234, 18.12.2018 № 1299; 18.12.2019 № 1733)

		7	8	9	10	11	12	13
Всього за програмою		3630,196	687,55	609,05	693,802	771,74	868,05	
Державний бюджет		528,8	99,2	92,7	103,0	112,1	121,8	
Обласний бюджет		39,596	5,35	6,15	7,802	9,644	10,65	
Кошти небюджетних джерел		3061,8	583,0	510,2	583,0	650,0	735,6	

Додаток 4
до Програми

Графік
черговості проведення сортооновлення та сортозаміни картоплі в
домогосподарствах населення

№ з/п	Райони	Кількість особистих селянських господарств	Роки				
			2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Народицький	2507					
2	Лугинський	5103					
3	Олевський	9930					
4	Малинський	5772					
5	Червоноармійський	5902					
6	Романівський	5918					
7	Коростенський	10166					
8	Ємільчинський	9715					
9	Вол.-Волинський	5694					
10	Баранівський	6190					
11	Радомишльський	7965					
12	Овруцький	14320					
13	Брусилівський	3718					
14	Черняхівський	6678					
15	Коростишівський	5464					
16	Нов.-Волинський	13693					
17	Житомирський	18233					
18	Чуднівський	8602					
19	Ружинський	8614					
20	Попільнянський	8668					
21	Любарський	8004					
22	Андрушівський	7633					
23	Бердичівський	8704					
Всього по регіону		187193					